

פחד דוד

פרשת
מטות
כ"א תמוז
תשע"ד
725

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 19:09 | 19:25 | 19:17 | 19:26

מוצאי שבת 20:25 | 20:28 | 20:29 | 20:27

רבינו תם 21:02 | 20:59 | 21:03 | 21:00

משכיל לדוד

למילה של יהודי יש ערך

מטרות בו זמנית כאשר מטרה אחת היא חולין - אכילה. ומטרה שניה יכולה לשמש לקודש בכך שאדם עוסק והוגה בדברי תורה. והנה אם נערוך חשבון פשוט נגיע לידי מסקנה שהפה עסוק באכילה מקסימום שעתיים ביום, שהרי כבר לאחר כעשרים דקות - חצי שעה האדם חש תחושת שובע ואין בכוחו לאכול עוד, אם כן כל השעות הנותרות במשך היום יכולות להיות מוקדשות למען לימוד תורה, שהיא פעולה המרוממת את הפה ומקדשת את הדיבור המופק באמצעותו. כמו כן יכול האדם לקדש את כוח הדיבור שבו על ידי כך שמונע עצמו מדברי לשון הרע המחללים ומטמאים את הפה, או על ידי גזירת תענית דיבור על עצמו אשר בכוחה לרומם את הפה ולזכרו.

ואמר על כך התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי (ירושלמי שבת א. ב) מפני מה הקב"ה ברא לאדם פה אחד אשר בו עליו לעשות שתי פעולות הסותרות כל כך אחת את השניה, שלכאורה מדרך ההיגיון היה צריך הקב"ה לברוא לאדם שתי פיות, פה אחד המיועד לאכילה ופה נוסף המיועד ללימוד תורה. וזהו כאדם שיש לו מגבת אחת ובאותה מגבת הוא משתמש לניגוב פניו, ובעת ובעונה אחת ישתמש בה גם להסרת אבק מנעליו, הרי זה דבר פלא. ואילו היה בהר סיני היה מבקש שיתנו לאדם שתי פיות.

וחזר ואמר רשב"י על כך שגם עם פה אחד אנו עושים כל כך הרבה נזקים על ידי דיבורים רעים ושבועות לשקר, אם כן מה היה קורה אילו היו לנו שתי פיות, מי יודע לאיזו מדרגה שפלה היינו מגיעים על ידי חילול וטומאת פה נוסף. ומדבריו אלו של רשב"י הקדוש אנו למדים על מעלתו וקדושתו של הפה, על כן צריך להזהר האדם לא לחלל את פיו ולשומרו בקדושתו על ידי הימנעות מדיבורים אסורים וקיום נדר ושבועות שיצאו מן הפה.

הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זיע"א מקשה מה ההבדל בין דור זה של בני התורה לבין בני התורה של דורות עברו, שמצינו בדורות שעברו שמצחו גדולי וענקי תורה, ואילו בדור זה רק יחידי סגולה מצליחים להתעלות מעל עצמם ולהתקדש בתורה. ומשיב על כך הרב ואומר שבני התורה של פעם היו דומים באישיותם לאבן, שכשם שאבן ממשיכה להיות מונחת היכן שהעמידו אותה ואינה זזה ממקום למקום, כך בני התורה של דורות עברו כאשר היו מתעמקים בלימוד הלכות מצוה מסוימת, אותה מצוה התיישבה על ליבם כאבן ולא זזה מהם והם המשיכו לקיימה כל חייהם.

לעומת זאת בני התורה של דור זה דומים לצמח המתנועע מצד לצד וצומח בכל מקום, וזאת משום שהם חסרי חוט שידרה ויציבות, שפעם מקפידים הם על מצוה מסוימת אך עד מהרה עוזבים אותה ועוברים לקיום מצוה אחרת, כך שהם לא מצליחים לרכוש קניינים רוחניים. וזהו שאומרת התורה "לא יחל דברו ככל היוצא מפי עשה", והיינו שעל האדם לעמוד בדיבורו ולקיים הבטחותיו בכך שיהיה איתן ויציב בקבלותיו, ולא ישנה ויחדש אותם חדשים לבקרים.

פרשת מטות פותחת באיסור לנדר נדר בזמן שהאדם לא מתכוון לעמוד מאחורי דבריו, כמו כן התורה בפרשה זו מפרטת את האפשרויות לבטל נדר בזמן שהאדם כבר אינו מסוגל לעמוד בו, ומזהירה את האדם על כך שהעובר על הנדר שנדר מבלי לעשות קודם התרת נדרים הרי הוא כנשבע לשקר.

התורה מדגישה בפני האדם את חומרת הנדר, ועל כך שיש להתייחס לנדר בכובד ראש ולהתאמץ לקיימו על מנת שלא להגיע לידי מצב שבו האדם את מחלל דבריו ועושה אותם כדברי חולין.

ועולה לה התמיהה, הרי מן הפסוקים נראה שנדר הינו דבר חמור ביותר, והנודר חייב להכיר בחשיבות הנדר ולהשתדל בכל מאודו לקיימו, אם כן קשה כיצד ניתן להתיר את הנדרים יחסית בקלות על ידי התרת נדרים. ואם ניקח לדוגמא עריכת חוזה של דירה, אם יתעורר מצב בו אחד מבעלי המקח ירצה לבטל חתימתו על החוזה, אז הוא יחוייב לשלם קנס גבוה, ולא יהיה זה פשוט עבורו כלל וכלל לבטל את החתימה שחתם. אם כן קשה כיצד התיר לנו הבורא להתיר נדרים בקלות יחסית למרות החומרה הרבה שבדבר.

ונראה להשיב שהעולם כולו חייב להיות בנוי ומויסד על נושא של התרת נדרים, שלולא כן לא היתה יכולת לאדם לשוב בתשובה על חטאיו ולכפר על מעשיו הרעים, שהרי דיבורו של הקב"ה וגזירת גזרותיו היא כנדר ולפיכך אם לא היתה אפשרות לבטל את הגזירות שהם כנדרים על ידי כוח תפילה ותשובה אז העולם היה חרב. אם כן בזה שהקב"ה נתן לאדם פתח לבטל את נדריו הוא העמידו על כך שישנה אפשרות לחזור בתשובה, לתקן המעשים ואף לבטל גזירות מלפניו יתברך. כפי שמצינו שלאחר שעם ישראל חטא בעגל רצה, הקב"ה להחריב את העולם כולו ולברוא דור חדש אשר ידע את ה', אך גזירה זו התבטלה טרם התממשה בזכות כוח תפילתו של משה רבנו שהרבה להפציר לפניו יתברך שיעביר את גזר הדין ויהפוך מחשבתו למחשבת זכות על כלל ישראל.

ואמנם מצינו שנאמר על הקב"ה "ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים", להודיעך על כוח דברו של ה' יתברך ועל המשקל העצום שיש לגזרותיו, אך עם זאת הקב"ה ברחמיו הרבים השאיר לבניו פתח לתשובה על מנת שיוכלו לכפר על מעשיהם וכך לבטל מעליהם כל גזירות קשות ורעות.

הקב"ה ברא לאדם פה המורכב משפתיים, חניכיים שיניים, לשון לוע גרון וכי אשר באפשרותם יכול האדם לאכול את המזון וכך להזין את גופו, כמו כן מלבד פעולות החיתוך, הלעיסה והבלעיה שמבצע הפה, הוא מופקד על תפקיד נוסף והוא הדיבור על ידי שהאוויר מניע את מיתרי הקול המצויים במעמקי הפה וכך נוצרים המילים והצלילים היוצרים את הדיבור שהינו השפה האנושית. אם כן יוצא שהפה מופקד על שני תפקידים עיקריים והם - אכילה ודיבור.

על האדם להפנים ולדעת שאותו פה עצמו משמש לשת

הילולא דצדיקיא

- כא רבי רחמים נהורי אב"ד פריז
- כב רבי שלמה מקרלין הי"ד
- כג רבי משה קורדובירו
- כד רבי כמוס פלח ראב"ד טריפולי
- כה רבי אריה לייב בעל "שאגת אריה"
- כו רבי אהרון ברכיה ממודינא מח"ס "מעבר יבוק"
- כז רבי אליהו זוזות

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"דברי ירמיהו". (ירמיה א)

הקשר לשבת: בהפטרה מסופר על נבואת הפורענות שהתנבא ירמיה על חורבן ירושלים, והיא הפטרה ראשונה לשלשת ההפטרות שמפטירין בשלשת השבתות שלפני תשעה באב.

"ואמר אהה ה' א-להים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי". (ירמיה א.ו)

ירמיהו דיבר מתוך ענוה שאינו ראוי לשליחות ולתפקיד כזה להוכיח, והוא חשש שמא יפול בו שמץ של גאווה וזחיות הדעת.

ואף על פי שירמיהו היה צדיק (שהרי כל נביא שהוזכר שמו ושם אביו, בידוע שהוא נביא בן נביא) מכל מקום הוא הרגיש את עצמו כמי שאינו ראוי לתפקיד זה, והוא גם חשש שמא תתערב בתוכחתו מידה מסויימת של התנשאות ואז הוא לא יוכל לכוון שכל תוכחתו תהיה לשם שמים.

אולם הקדוש ברוך הוא מרגיע את ירמיהו ואומר לו כי יש בו את הסגולה הזו לנבא ולהוכיח את עם ישראל, לפי שבאמת יש בו את מידת הקדושה והטהרה הנצרכת לכך.

וזה היא מידת החכמים והנביאים שחשדו את עצמם בענין טהרת הלב. ואין אומרים "אל תירא" אלא למי שהוא ירא. הקדוש ברוך הוא אומר לו "אל תירא כי אתך אני להצילך". וכשם שאינך צריך לפחד מפניהם, כך לא תירא מחשד ומחשש של אי טהרת הלב.

("קול צופיך")

"הלך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". (ירמיה ב.ב)

הסבא מסלבודקא מעיר כי מכאן אנחנו רואים עד כמה ירדה התורה לעומק כוחות הנפש של האדם וכמה רבו חסדי השם יתברך שלא שכח את הצער היותר דק שבעולם - את הרושם של השם 'מדבר' שבו הלכו בני ישראל ארבעים שנה.

שהרי למעשה המדבר היה מקום של עונג לבני ישראל; הם היו מוקפים בשבעה ענני כבוד, הטבע התכופף לכבודם ולשירותם ונעשו להם ניסים ונפלאות בכל יום. ואם כן איזה מן 'מדבר' זה, זהו טיול בתוככי גן עדן? מכל מקום אנו רואים שהש"ת מזכיר להם לדורות את זכותם הנצחית שהלכו אחריו במדבר, כ'חסד נעורים'. וזהו עצמו מחסדי הבורא לזכור צער דק מן הדק.

("המאורות הגדולים")

"לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". (ירמיה ב.ב)

וכי יעלה על דעתנו שהמדבר הוא ארץ זרועה, עד שהנביא צריך לפרש זאת במיוחד?

משיב המלבי"ם ומאר שהנה יש שני מיני מדבריות; א] ישימון וציה. והם מקומות שיחד הטבע אותם בל יתקיימו בהם אנשים כמו מדבריות החול או מדבר המלח ודומיהם, והגדולה שבהם מדבר זארא אשר באפריקה. ב] מדבר סתם. אשר יחסר בהם יערות ואגמימים, ובכל זאת היא ארץ זרועה, ר"ל שגדלים שם פירות רק שהם קטנים ורזים

מאד (וזה בא מסבת מעוט האדים הלחים באויר שם מחסרון המעינות והנחלים). ושם ימצא מרעה לצאן ונקראים תמיד 'נאות מדבר'.

ולכן כפל 'במדבר' ואחר כך מוסיף 'בארץ לא זרועה'.

("מלבי"ם")

במסילה נעלה

עקיצתן עקיצת עקרב

עוגמת נפש גדולה פשטה בלבי, משום שכאמור הימים היו ימי חודש אלול וכבר התחלנו בהכנות לקראת הנסיעה למרוקו, להילולת הצדיק הקדוש רבי חיים פינטו זיע"א. לפיכך פניתי מיד לעשות חשבון נפש עם עצמי ולפשפש במעשי במטרה להבין מפני מה באה עליי צרה זו ועל שום מה פגעו בי היתושים כל כך בחוזה? הרי כל הליכתנו לבית הקברות הייתה לשם מצווה, כדי לפקוד את קברו של הצדיק ולהתפלל במקום.

עד שלפתע עלתה בזיכרוני המחשבה שחשבתי על אודות היהודים הפשוטים הטמונים בסמוך לציון הצדיק. והבנתי שכנראה היה במחשבה זו שמץ זלזול בצדיק, שמא גם הוא איננו ראוי כל כך ח"ו, ולכן נטמן ליד אותם יהודים פשוטים.

מיד חזרתי בתשובה על מחשבה זו, ובתוך לבי כיבדתי ושיבחת את אותו צדיק זצוק"ל, וראה זה פלא, הנפיחות שבידי ובפני החלה מיד לסגת, ובחסדי שמים תוך זמן קצר שבתי לאיתני כבראשונה.

לאחר מעשה חשבתי לעצמי, שסבל זה שנגרם לי בא ללמדני עד כמה חשוב להוקיר ולהעריך את הצדיקים הקדושים, הן אלו שנפטרו לחיי העולם הבא, והן אלו שחיים וקיימים עימנו בעולם הזה, וחלילה לנו מלחשוב עליהם איזושהי מחשבה שאיננה ראויה ואפילו הקלה ביותר. כפי שאומר התנא (אבות ב, ז) "הוי זהיר בגחלתן שלא תכווה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש".

באחת השנים, במהלך מסע גדול שערכנו לקברי צדיקים באירופה בימי חודש אלול, ביקרנו גם בבית קברות נידח ומיושן שבו נטמן בנו הצדיק של כ"ק האדמו"ר ר' שניאור זלמן מלאדי "בעל התניא" זצוק"ל.

מסביב לאוהל הצדיק התעופפו באותה העת רבבות יתושים טורדניים, ושוטטו מעל לראשי המתפללים בציון הקדוש.

לאחר שסיימנו את תפילתנו במקום וביקשנו לשוב על עקבותינו, התבוננתי מעט במצבות הסמוכות לקבר הצדיק, והבחנתי שתמונותיהם של הנפטרים מחוברות למצבותיהם. כיון שהדבר נוגד את ההלכה הפסוקה לפיה אין להדביק את תמונת הנפטר לקברו, הסקתי שקברים אלו שייכים ליהודים פשוטים מאד, ולכן הלכה זו לא נשמרה על מצבותיהם כדין.

אולם בנוסף תמהתי בלבי - וכי נאה לצדיק הקבור במקום זה לשכון בסמוך לנפטרים פשוטים אלו? האם לא היה ראוי שהצדיק ישכון בסמיכות לשושלת משפחתו המפוארת או בסמוך לצדיקים וקדושי עליון בדרגתו?

תמייתי נותרה ללא מענה, ופנינו לצאת מן המקום.

לא חלפה שעה קלה והנה הבחנתי לפתע שעור ידי ועור פניי מלאים בעקיצות היתושים ובשל כך החלו להאדים ולהתנפח. חששתי מאד מהעניין, ובשובנו לצרפת המליץ לי הרופא לפנות לבית החולים לצורך אשפוז וטיפול, משום שהדבר עלול להתפתח לזיהום בכל הגוף.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לצורך זהירות

הרואה בחבירו מידות מגונות, כגאווה וכעס, אף שבאמת יש בזה איסור, מכל מקום אינו רשאי לספר זאת, כיון שרוב האנשים חושבים שאין בזה איסור ממש אלא סתם הנהגה טובה, והעובר עליהם אינו מוחזק כרשע. אמנם מותר ומצוה לספר לבניו או לתלמידיו על בני אדם שיש בהם מידות מגונות או שהם מתבטלים מדברי תורה, כדי שיתרחקו מהם ולא ילמדו מהם.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

לצורך התעלות

פרשיות מטות ומסעי סמוכות זו לזו, ויש לעיין מהו הקשר ביניהם. הנה פרשיות אלו נקראות בציבור בימי בין המצרים, וחשבת ש'מטות' הוא לשון מכות, ומסעי' הוא לשון נסיעה. והיינו שבכדי שהאדם יתעורר לנסוע ולעלות בדברי תורה, הקב"ה מלקה אותו במכות, וכך מתוך הכאב והייסורים האדם עורך בעצמו חשבון נפש, ומגיע לידי המסקנה שרק בכוח לימוד התורה הקדושה לגואלו מן הצרות בהם הוא נתון. ואם הוא הגיע לידי מצב זה, משמע שה' יתברך רוצה לרמוז לו שעליו להתעורר ולהתחזק על ידי נסיעה לתורה הקדושה.

אנו חיים היום בדור ירוד מבחינה מוסרית שההפקרות שולטת בכל, ואיש הישר בעיניו יעשה כאילו לית דין ולית דין. ואמנם התורה ניתנה לבני ישראל במדבר שהוא הפקר בכדי לרמוז לאדם שעליו להפקיר את ישותו ואת כל תאוותיו בשביל לימוד התורה, אך לדאבונו המצב כיום הפוך, ובמקום שאדם ינמך עצמו על דברי התורה ויפקיר עצמו עליה, הרי שההפקרות היא השולטת בכיפה, ויצרו של האדם הוא זה שמובילו עד לבאר שחת.

והגעתי לידי מחשבה שבעולם הזה בשעה שאדם חש מיוחשים שונים בגופו, הוא נוטל תרופה משככת כאבים או כדור כל שהוא אשר בכוחו להביא מזור לבעיותיו, אך לעומת זאת בעולם הבא לא תהיה לאדם כל אפשרות להשקט ולהשתיק את היסורים הרבים שיהיו מנת חלקו אם נגזר עליו דין של גהינום. שהעולם הזה הוא עולם המעשה והתיקון, ואילו עולם הבא הוא העולם אשר בו האדם משלם על כל מעשיו.

וכגון אדם היוצא מן המרכול שבידו מצרכים לרוב מבלי ששילם עליהם, ובהתבקשו להציג קבלה בעמדת הבידוק יודיע לשומר שהוא מעוניין לשלם רק עתה, ברור הוא שאותו אדם יבוא על עונשו בכפל כפלים - שמלבד מחיר הקניה יהיה עליו לשלם קנס על כך שלא שילם על הקניה עוד בזמן שהותו בתוך המרכול.

כן הוא הדבר בחיי העולם הזה, בו על האדם לעבוד על מידותיו ולתקן את אורחותיו, אך אם יתנזר מן התפקיד המוטל עליו לא תהיה לו אפשרות לתקן לאחר מכן, שהמוות זהו דרך אל-חזור.

ולכך מביא הקב"ה על האדם מלקות בעודו בעולם הזה, בכדי שיתעורר ויפשפש במעשיו וכך ייסע וידבק בדברי התורה ועל ידי זה יזכה לרשת חיי נצח.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

מן המעיין

"אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת". (ל. כג.)

הזהב יש לו ערך גבוה ביותר בעולם הגשמי מכל סוגי המתכות, והעופרת פחותה מכולם.

כמו כן הצדיקים התלמידי חכמים יש להם ערך וחשיבות יותר משאר העם, והפחות מכולם זה הריק ממצוות.

כשם שישנם כלים שאי אפשר לעשותם אלא מזהב, ויש כלים שדרך עשייתם הוא דוקא מכסף וישנם מברזל ואו מעופרת, כך לכל יהודי יש לו מעלה מיוחדת מה שאין בזולתו. נמצא שגם הצדיק יכול ללמוד איזו שהיא הנהגה אף מהיהודי הפשוט ביותר.

לאור זאת מסביר בספר "דברי יוסף" את הכתוב "זאת חקת התורה"; היינו מי שיש לו שייכות לתורה יוכל ללמוד איזה לימוד מכל אדם, ואפילו מאותם שמשולים לעופרת. כי גם הפחות שבעם בעיני המקום ברך הוא.

"ויקצף משה על פקודי החיל שרי אלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה". (לא. יד.)

מצינו בתורה שכל מי שיכול להבין אף על פי שהוא לא נצטווה, נענש עליה על שלא שם על לבו, שנאמר: "ויקצף משה על פקודי החיל שרי אלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה, ויאמר אליהם החייתם כל נקבה".

ולמה לא ענו לו; ולמה לא צוית לנו והלא לא אמרת לנו להמית את הנשים?

אלא שידע משה שהיו חכמים ובקיאים לדון קל וחומר; מהכנענים שכתוב בהם "לא תחיה כל נשמה" (דברים כ. טז), "למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות" וגו' (שם יח), וכתוב "כי יסיר את בנך מאחריך" (שם ז. ד), שמא יחטיאך להבא, אלו שכבר חטאו והחטיאו- לא כל שכן שהיה לכם לדון קל וחומר! (ספר חסידים, סימן קנג)

"והייתם נקיים מה' ומישראל". (לב. כב.)

מכאן דרשו חז"ל כמה הנהגות מוסריות שהאיש היהודי צריך לנהוג בהם בכדי שלא יצא עליו חשד כל שהוא.

כך מביא הרמב"ם בהלכות שקלים (פרק ב. י):

"כשיכנס התורם לתרום לא יכנס בבגד שאפשר להחבות בו כסף, ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפלה ולא בקמיע שמא יחשדו אותו העם ויאמרו החביא ממעות הלשכה תחתיו כשתרמה.

ומדברים היו עמו משעה שיכנסו עד שעה שיצא, כדי שלא יתן לתוך פיו. ואע"פ שזוהרים כל כך, עני או מישהו נבהל להון לא יתרום מפני החשד, שנאמר "והייתם נקיים מה' ומישראל".

"ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו". (לב. טז.)

טעם אומרו "ויגשו", הגם ששם היו עומדים לפניו לדבר אליו.

אפשר שנהגו בעצמן הרחקה כשכעס עליהם משה, ואמר להם "קמתם תחת אבותיכם תרבות

אנשים חטאים", לזה כשרצו לדבר אמר הכתוב "ויגשו".

או לפי שמדברי משה שתלה להם המניעה בדברים שבידם לתקנם, לזה היה להם אבירות לב וחזקו

ידים רפות לגשת אליו ביותר ממקום שהיו בו כשדברו אליו דברים הראשונים.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

מאוד ודן לכף זכות מלאה ובצדק גמור מצדיק את מעשיו, אבל מחברו הוא דורש להיות מוסרי ובעל מדות טובות, והרי זו עבודה של כל החיים - וכולי האי ואולי.

ואם כן אם נכשל חברך במידה רעה נגדך - זו סיבה לשנוא אותו? וכי קל להיות בעל מידות טובות. עליך אפוא להבין גם את חברך שעדיין אינו מושלם במדותיו, כמו שאתה אינך מושלם.

אין כאן טעות

ידוע הסיפור על הצדיק רבי רפאל מברשד זצ"ל שהיה מחבב כל דבר שמקורו מארץ הקודש, פעם שלחו לו אנשי שלומו יריעת צמר שנטוטה מראשית הגז של כבשים מארץ הקודש, וכה יקרה בעיניו האריג עד שקרא לחייט וביקש ממנו שיעשה לו מהאריג היקר טלית קטן, אותו הוא ילבש תמיד, וכך לא ימוש זכרון ארץ הקודש מנגד עיניו.

החייט גזר את האריג, תפר לו אימרה וקיפל אותו כדי לגזור במרכזו את בית הצוואר. אך אבוי! בטעות קיפלו פעם אחת יותר מדי, ובמקום חור אחד במרכז הטלית, נוצרו שני חורים, האחד בדרום והאחד בצפון. רועד ורותת השיב החייט את האריג היקר במבוכה לבעליו, וסח לו את שאירע ברגשי אשמה נוראה...

להפתעתו נהרו פני הצדיק באומרו: 'ודאי כך צריך היה להיות, ואין כאן טעות. אריג זה ראוי שיהיו לו שני חורים, האחד להכניס בו את הראש ככל טלית קטן, והשני לראות האם רפאל לא יכעס ומכך יפגע רעהו'.

ומחמת כן עדיין אנו יושבים זמן רב בגלות. כי כל זמן שסיבות המביאות החוליים לא תוסר, אי אפשר לרפאותהחולה בכל מרקחת וסם שבעולם...

אין סיבה לשנאה

אחת מאבני היסוד בעבודת המדות היא - אהבת חינוס, וכפי שהיטיבו להגדיר זאת חז"ל אהבת חינוס, שלא תהיה אהבה התלויה בדבר, אלא אהבה בשל היותו חברך או יהודי הנברא בצלם. מצוה זו כוללת כמה וכמה מצוות כפי שתיאר הרמב"ם בספר המצוות [שורש ב] כגון גמילות חסדים, מצוות הלוואה, לשלם לשכיר בזמנו, ביקור חולים, שמחת חתן וכלה, מצוות צדקה; וחי אחיך עמך, והלכת בדרכיו; מה הוא רחום אף אתה רחום, וכל שאר המצוות שבין אדם לחברו. וכן כוללת כמה וכמה עבירות כגון גזל, גניבה, הונאה, לשון הרע, רכילות, לא תיקום ולא תיטור, לא תשנא את אחיך בלבבך, וכל שאר מצוות לא תעשה שנוגעות לעניינים שבין אדם לחברו.

מידה זו שעיקרה לאהוב את הזולת כמוך ממש, היא מידה שקשה לאדם לעמוד בה, שכן למשל אדם המתעסק עם הרבים צפוי הדבר שלא הכל עושים את רצונו כמתבקש, וכך מעורר הוא את חושיו לפתח אנוכיות עצמית, שתוצאתה הישירה היא אי כיבוד הזולת - החבר.

החזון איש זצוק"ל התבטא פעם באוזני מקורביו: 'זכי כל כך קל לעבוד על המידות - על הגאווה, הקנאה והתאוה שכל אדם דורש זאת מחברו ולא מעצמו; את עצמו הוא מבין יפה

ימי בין המצרים נקבעו לדורות כימים של חשבון נפש ובדיקה מעמיקה של מערכת המוסריות וטיב הערכים של בני האדם, איש כלפי רעהו. חז"ל הקדושים הניחו את האצבע במדויק על הסיבה שגרמה לחרבן הבית ולגלות עם ישראל מארצו, שהיא מחמת זה שלא שרתה ביניהם אהבה ואחוה, בלשון המעטה.

ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל: בית שני שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם. ועל כך שואל רבינו יהונתן אייבשיץ זצ"ל ("יערות דבש" ח"א דרוש ז) הלא בבית שני ידענו את העוון שבגיניו נחרב הבית - כמאמר חז"ל; שנאת חינוס?

אמנם, הוא מסביר שאכן בתקופת בית שני היה ביניהם שנאת חינוס ולשון הרע, אך במידה זו מחזיקים עד היום בטומאה הזו לשנוא חינוס; בפיו שלום את רעהו ידבר ובלבו ישים ארבו, ושמח במפלתו ובקלקלתו. והם אומרים אין פשע - אדרבא לחכם יחשב, ובעל תחבולה הציד בפיו ופוסח ורוכב על שני הסעיפים ושפת חלקות.

ואם כן עדין לא נתגלה עוון בית שני, כי הלא להיות יחשב, ולכן בעוונותינו הרבים לא נתגלה קיצם.

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

בדברי ההספד על רבה הראשי של ירושלים, הגאון הגדול רבי שלום משאש זצ"ל, סיפר מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א את המעשה הבא: בחג הפסח לפני מספר שנים, שהיתי עם כל בני משפחתי במרוקו, בביתו של ר' ישועה דהאן.

באחד מימי חול המועד, הגיעה שיחת טלפון מצרפת, מרב גדול, דיין מוכר בארץ, הלא הוא הצדיק ידיד נפש למשפחת פינטו, הרב הגאון רבי שלום משאש זיע"א, ראב"ד בירושלים, אשר חפץ לשוחח עימי בדחיפות.

נטלתי את השפופרת, ופתחתי בדברי ברכה ושלוש להגאון רבי שלום משאש זיע"א, והרב אמר לי שהוא מבקש ברכה עבור אשתו החולה. שכן, מצאו אצלה מחלה קשה, ולמחרת היום היא צריכה לעבור ניתוח. מיד הבעתי באזניו את פליאתי הרבה: "כבוד הרב, הרי אני איש קטן, ואילו כבודו רב גדול ומורם מעם, ומי אני שאברך את כבודו החשוב?"

ברם, הרב משאש זיע"א ענה ואמר: "אמת. אני מה שאני, אבל אתה יש לך זכות אבות גדולה. כולנו יודעים מי היה רבי חיים פינטו זיע"א. ולכן רצוני, כי תעורר רחמי שמים על אשתי. מאמינים אנו בזכות רבי חיים פינטו זיע"א, בזכותם של אבותיך הקדושים, לכן תעורר את זכות אבותיך ותתפלל על אשתי לרפואה שלימה".

השבתי לו בפשטות: "כיון וכבוד הרב זקן יותר ממני, ואף על פי כן ביטל את עצמו לפני, סימן שכת"ר יותר גדול ממני. משום כן, בזכות שכת"ר הגדול פונה אל הקטנים, ה' יפעל במהרה לרפואת אשתך".

נזכר אני - הוספתי ואמרתי לו - במה שה' יתברך אמר למשה רבינו 'וד אל העם, ירידה לצורך עליה. כן גם כת"ר יורד ממעלתו ומבקש דברים מאנשים קטנים מכת"ר. בזכות זו יעזור לכם השם יתברך.

מאוחר יותר סיפר לי ר' ישועה, כי אכן הוא יודע שאשתו של הרב משאש זיע"א חולה. אבל פלא גדול התרחש. למחרת היום הרופאים ניתחו אותה ולהפתעתם הגדולה הם לא מצאו מאומה. זאת לאחר שכל הבדיקות הוכיחו ברורות שיש לה מחלה קשה. או אז הבינו כולם כי הישועה באה בזכות הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א.